

KATEDRA GENDEROVÝCH STUDIÍ

Fakulta humanitních studií

Oponentský posudek diplomové práce Kristýny Zákostelnové Genderová analýza vybraných básní Edgara Allana Poea – Smrt krásných žen

Kristýna Zákostelnová se ve své práci zabývá genderovou literární analýzou vybraných básní E. A. Poea, přičemž se zaměřuje na témata smrti krásné ženy, zobrazení maskulinity a femininity, romantickou lásku a spojení krásy a estetiky ve vztahu k genderu jako analytické kategorii. Z feministické literární teorie volí metody vzdorného a opozičního čtení, opírá se o díla Pam Morris a Judith Fetterley a z oblasti sémiotiky vybírá zejména esej Smrt autora Rolanda Barthes. Z diplomové práce je evidentní, že autorka má ke zvolenému tématu a analyzovaným básním blízko, z čehož čerpá inspiraci i motivaci pro následnou analýzu (a „rozklad“) vybraného díla, jež nahlíží novým způsobem (jiným než dosud). Zároveň je však tato obliba někdy poněkud překážkou při stanovení dostatečného odstupu k analyzovanému materiálu, což v práci na některých místech prosvítá.

Úvodní kapitola včetně podkapitol pojednává o E. A. Poe a uměleckém směru romantismu ve vztahu k genderu. Byť se autorka k tématu vyjadřuje účelně, ve skládání jednotlivých argumentů poněkud těká a především nadužívá jeden zdroj (Mellor, A. K., *Romanticism and Gender*), ačkoli je v tomto směru možné dohledat další relevantní zahraniční literaturu (namátkou například Lokke, A. K., *Tracing Women's Romanticism: Gender, History, and Transcendence* či Fulford, T., *Romanticism and Maskulinity*). V této části diplomové práce Kristýna Zákostelnová nabízí také krátký vhled do života E. A. Poea především v souvislosti s ženami, které ho pravděpodobně ovlivnily či inspirovaly, byť se některá tvrzení mohou jevit jako poněkud problematická (není například jasné, odkud čerpá informaci o tom, že Poe se svou sestřenicí a později manželkou Virginií neměl sexuální styk, což je stále předmětem dohadů), navíc, proč je to pro tuto diplomovou práci důležité?

V kapitole věnované teoretickým východiskům a metodologii dochází k poněkud zjednodušené interpretaci zmíněné Eseje o smrti autora, což se následně projevuje v analytické části, kdy autorka odkazuje převážně na různost pochopení vyznění Poeových básní, přičemž Barthes nezůstal pouze u osvobození se od vnucené interpretace (viz jeho pochopení a pojetí sémiotiky). Autorka nicméně v souvislosti s feministickou literární teorií dobře identifikuje problematiku autora/vypravěče/básníka jako reprezentanta patriarchy, který referuje o ženách a popisuje jejich (velmi omezenou) charakteristiku prostřednictvím falocentrismu, který ženy umlčuje. Pozitivní je, že autorka nabízí i jinou perspektivu k umlčování žen a jednoduchému vypořádávání se s ženskými postavami (které jsou v Poeově díle převážně krásné a mrtvé), když právě ona neschopnost smířit se s jejich smrtí v symbolické rovině přesahuje fyzickou smrt a kdy můžou pronásledovat či trýznit muže svým přebýváním v iluzorním světě.

Analytická část navazuje na připravené teoretické koncepty, byť poněkud těžkopádně a s určitými limity, kterými je už zmíněné porozumění některým zvoleným textům. Velkým nešvarem je opakování některých částí vybraných básní (byť byl k dispozici pouze velmi omezený vzorek) jako příkladů, a to v celé diplomové práci. Některé úryvky zaznívají do omrzení znovu, byť mají někdy pouze ilustrovat daný jev, který autorka popisuje. Jako největší problém vnímám určité splynutí argumentačních linií, kdy se Kristýna Zákostelnová nedokáže dostatečně vymezit proti figurám možných interpretací, příklonu k možnému autorskému záměru a poněkud striktnímu pojetí psychoanalytického přístupu podle velmi často citované M. Bonaparte. Právě splývání těchto rovin jde proti cíli autorky, kterým je hledání nových interpretací a významů.

Čas od času se v textu objevují některá problematická tvrzení, například: „Převahu vypravěče nad Annabel Lee lze také pozorovat například v tom, že Annabel Lee umírá jako panna.“ (str. 41) Autorka dostatečně nevysvětluje, v čem uvedená převaha spočívá, stejně jako to, o co opírá své tvrzení, že většina ženských postav v Poeově díle byla pannami (zda je to na základě dobové tradice, kdy se neprovdaná žena automaticky považuje za pannu).

Na druhou stranu autorka dochází k některým zajímavým parciálním zjištěním, především v průsečících maskulinní a femininní subjektivity, romantické lásky a tématu smrti. Sympatické je také její evidentní pohroužení se do tématu a snaha pracovat s velkým množstvím odborných zdrojů, které mohou analyzované dílo ukázat novou perspektivou.

Na základě výše uvedeného práci **doporučuji k obhajobě** a navrhuji její **hodnocení stupněm velmi dobře až dobře** v závislosti na průběhu obhajoby.

V Praze, 9. 9. 2021

Iva Baslarová